

10 ELÄMÄNMENO

Yli 200 lasta jäi Nokialla ilman isää...

Yhdistys: Sotaorpojen lukumäärä vähenee väijäämättä.

Ossi Virtanen
toimitus.nokianuutiset@almamedia.fi

Syyskuun 4. päivä vuonna 1944. Suomalaisaseet vaikeivat sotarintamalla kello 7, mutta venäläisaseet vasta seuraavana päivänä.

Jatkosota oli ohi. Lapissa sota jatkui, vain vihollinen oli toinen.

Saksalais sotilaat jättivät Suomen vasta huhtikuussa 1945 ja Lapin sota päättyi. Maassamme oli rauha.

Vuosina 1939–1945 käydyissä sodissamme kaatui noin 85 000–90 000 suomalaissotilasta.

He jättivät jälkeensä yli 50 000 sotaorpoa.

Nykyisin orpoja arvelaan olevan jäljellä vielä reilut 20 000.

Tampereen Seudun Sotaorvot ry perustettiin syyskuussa 2001.

Maaliskuussa 2008 Kaatuneitten Omaisten Liiton Tampereen osasto ja Tampereen Seudun Sotaorvot yhdistyivät ja nimeksi otettiin Tampereen Seudun Kaatuneitten Omaiset ry eli lyhyemmin TSKO.

Yhdistyksen 10-vuotisjulkaisu ilmestyi vuonna 2011 ja siinä kerrotaan, millaista toimintaa oli vuosien varrella harjoitettu ja harrastettu.

TSKO-yhdistyksessä on jäseniä yhteensä 590.

Jäseniä on 25:stä eri kunnasta.

Jäsenmääriltään suurimmat kunnat ovat Tampere, 343 jäsentä, Kangasala, 52 ja Nokia, 41 jäsentä.

Harvinaista lienee se, että yhdistyksen jäseniin kuuluu myös yksi henkilö Espanjasta ja toinen Italiasta.

Nokian sotaorvoista ja sankarivainajista noukin tietoja kirjasta *Nokian, Suomien ja Tottijärven sankarivainajat 1939–1945* (Nokian Sotaveteraanit ry 2001).

Kirjan mukaan Nokialla sankarivainajia oli 217, Suomiella 61 ja Tottijärvellä 33. Sotaorpoja heiltä jäi vastavasti: Nokia 159, Suoniemi 29 ja Tottijärvi 26.

”Poikien sotaleikeissä Riston osa oli aina näytellä kaatunutta sotilasta.”

Nykyisin orpoja arvelaan olevan jäljellä vielä reilut 20 000.

Nokialaisten sotaorpojen tämän hetkistä lukumäärää en tiedä, mutta orpojen yhdistykseen heitä kuuluu 41 henkilöä.

Sotaorpojen määrä vähennee koko ajan, luonnollisista syistä.

Iän myötä vaivat kun lisääntyvät ja kunto rapistuu. Toki voimia vielä riittääkin – ainakin joillakin – vaikka nuorimmatkin sotaorvoista ovat jo lähes seitsemänkymppisiä.

Keväällä 2014 professori, sotaorpo, **Markku Ojanen** esitteli Keravalla uusinta tutkimustaan sotaorpojen elämästä.

Hän ihmetteli, että heidän kohtaloitaan ei ole juurikaan tutkittu maailmalla, vaikka orpoja on miljoonia.

Ojanen mukaan kymmenisen prosenttia Suomen sotaorvoista tarvitsisi kuntoutusta ja hoitoa.

– Toivottavasti ne toteutuvat, ennen kuin kuolevat pois, päätti professori Ojanen ansiokkaan esitelmänsä.

Parin nokialaisen sotaorvon tarina on ehkä kertomisen arvoinen.

Muita orpoja silti mitenkään väheksymättä.

Risto Rosténin isä haavoittui vaikeasti Vienan kanavalla 2.8.1942 ja menehtyi samana päivänä kenttäsi-

raalassa. Vuoden ja neljän kuukauden ikäinen poika jäi sotaorvoksi.

Vuonna 1945 äiti meni uusiin naimisiin ja Risto sai isäpuolen.

Riston varhaislapsuus kuului Säkylässä, jossa pojat leikkivät leikkejään. Leikkeihin kuuluivat myös sotaleikit. Niissä Riston osa oli aina näytellä kaatunutta sotilasta.

Toki poika sai huomiotaakin osakseen.

Hänellä oli näet Ruotsissa kaksi sotakumppia, jotka silloin läöllin lähettivät paketin Ristolle. Poikalaumaa tietysti kiinnosti paketin sisältö.

Erään kerran he jopa ryöstivät sen Ristolta ja söivät siellä olleet herkut omiin suihin.

Vuonna 1950 Riston perhe muutti Tampereelle.

Harjun koulussa opettaja esitteli uuden pojan sotaorvoksi ja itsensä kapteeniksi. Hänen mielestään myös kaikki sodissa kaatuneet sotilait olivat huonoja sotilaita. Mielipide sekin.

Tulevan vaimonsa, **Pirkon**, Risto kohtasi Kisan lavalla Nokialla vuonna 1959. Seuraavana vuonna soivatkin siten jo hääkkelot.

Parille syntyi kolme lasta, kaksi tyttöä ja poika.

Liiton alussa asuinpaikka vaihtui tiuhaan tahtiin, kunnes sitten 2000-luvulla nykyinen koti löytyi Nokian Sarpatista.

ARTTU RANTAKÄRKÄ

Risto Rostén sai lapsena monta kertaa kokea, ettei sotaorvon osa ole helppo. Rosténit ovat olleet kannatusjäseninä.

Sotaorpo Risto Rosténin koskettava tarina löytyy kokonaisuudessaan kirjasta *Jo aukeavat hiljaiset silmät*.

Tampereen Seudun Sotaorpojen toiminnassa Rosténit ovat olleet mukana alusta lähtien, Risto sotaorpona ja Pirkko kannatusjäsenenä. Heidän pyyteetön ja arvokas työnsä yhdistyksessä on kyllä huomioitu. Siitä työstä Risto ja Pirkko Rostén ansaitsevat todella lämpimät kiitokset.

Nokialaisesta Helena Portinista tuli sotaorpo 27. 5.1944. Hänen isänsä, kapteeni **Erik Portin**, kuoli Riihimäen koulutuskeskuksessa kesken puheensa, joka oli tarkoitettu rintamalla lähteville tykkimiehille.

Sotilaan perheeseen jäi kaksi sotaorpoa, Helena ja hänen nuorempi veljensä Petter.

Isän kuolinsyy oli sydänhalvaus, joka aiheutui talvisodassa saadusta sydänsairaudesta.

Isän kuolinsyy oli sydänhalvaus, joka aiheutui talvisodassa saadusta sydänsairaudesta.

Erik Portin oli kuollessaan

34-vuotias ja lapsista Helena 4 ja **Petter** 3 vuotta.

Helena Portin syntyi Nokialla vuonna 1939.

Perhe muutti samana vuonna Kruunupyhyyn ja sieltä edelleen Pietarsaareen.

Nokialle Portinit palasivat 1944 isän kuoleman jälkeen.

Koulunsa Helena kävi Nokialla päästen ylioppilaaksi 1958.

Opiskelu jatkui Turun yliopiston lääketieteellisessä tiedekunnassa, josta hän valmistui lasten ja kehitysvam-

maisten lääkäriksi vuonna 1964.

Työura alkoi Pelkosenniementä, jossa Helena oli kunnanlääkärin sijaisena muuttaman kuukauden.

Uutisvinkit puhelimitse 010 665 5625 ja viikonloppuisin numeroon 010 665 5608 tai sähköpostitse toimitus.nokianuutiset@almamedia.fi.

Satuitko paikalle, kun tapahtui? Voit lähettää kuvasi Nokian Uutisiin osoitteeseen toimitus.nokianuutiset@almamedia.fi. Lue uutisia myös verkkolehdestä www.nokianuutiset.fi.

Omituinen omena

Anne Haapalainen
anne.haapalainen@almamedia.fi

Kehossa asuva **Eila Mustonen** toi toimitukseen näytille erikoisen omenan.

Huvitus-omenapuu oli nimensä mukaan päättänyt ryhtyä ilahduttamaan ihmisiä muutenkin kuin maullaan.

Mustosen kuusi omenapuu on notkuu omenien painosta. Yksi omenoista ei kuitenkaan päädy pataan, ei piirakkaan eikä mehustus-asemalle.

ANNE HAAPALAINEN

Eila Mustosen puutarhasta löytyi Huvitus-omena, joka ei taida täyttää kaikkia EU-direktiivejä.

– Ei ole tarkoitus syödä sitä, vaan se saa olla koristeena keittiön pöydällä, kunnes se nahistuu.

Kyseinen Huvitus koostuu kahdesta yhteen kasvaneesta omenasta.

Omenoiden yhteinen kantatyöntö esiin niiden välistä ja saa tapauksen muistuttamaan kaksipalloiselta lumiuokolta.

Mutta kas, kun lumiukon kääntää toisinpäin, se onkin kuin pieni söpö eläin. Isommassa omenassa on näet napa.

Hajuheinälle elvytystä

Nokian Uutiset
toimitus.nokianuutiset@almamedia.fi

NCC Roads Oy ja Villi vyöhyke ry palauttavat hävinneitä hajuheinäkasvustoja Nokian Juhansuolla.

Hajuheinä elvytetään avaamalla maaperän siemenpankki, jossa kasvin itämis-kykyisiä siemeniä odotetaan olevan.

Hajuheinä on viimeksi havaittu alueella vuonna 1999. Siitä huolimatta alue on yleiskaavassa edelleen suojelualetta.

Hankkeen seurauksena alueen maanomistaja saa varmuudella tietää, onko alueella enää edellytyksiä hajuheinän suojeluun.

Jos hajuheinä ei kymmenen vuoden aikana palaa alueelle toimenpiteistä huolimatta, keskustellaan suojelukaavan tarpeellisuudesta alueella.

Hajuheinän hävinneitä esiintymiä on aikaisemmin yritetty palauttaa vain Ruotsissa, josta Juhansuon hankkeesta otetaan mallia.

Hävinneiden uhanalaisten

kasvilajien elvyttäminen on Suomessa ainutlaatuista.

NCC Roads ja Villi vyöhyke pyrkivät hankkeessa kehittämään luonnonsuojelun keinovalikoimaa aktiivisemmaksi perinteisten passiivisten suojelutapojen rinnalla.

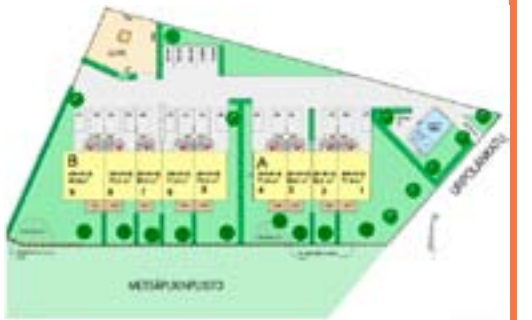
Aktiivisten luonnonhoitotöiden toivotaan leviävän myös alueille, joita ei ole suunniteltu hävitettäväksi.

Luonnonhoitotöitä hajuheinän elvyttämiseksi Nokian Juhansuolla tehtiin torstaina.

AS OY NOKIAN HONKAKALLIO, HARJUNIITTY Urpolankatu 12

Omalle puistoon rajoittuvalle tontille 1-tasoisia rivitaloasuntoja. Maalämpö. Hyvä varustetaso. AEG tai Siemens kodinkoneet rosteri tai valkoinen. Lattiat valkolakattu tai luonnon värinen tammiarketti. Pesuhuone tyylikkäästi laatoitettu. Tervaleppäsaunassa kuituvalot. 13,5 – 22m² käyttöhallako. Lasikattoinen terassi ja puistoon rajoittuvat asuntopihat aurinkoiseen etelään. Tosi edullinen vastike 1,8€/m². Autokatos ja pihapaikka.

RT 2h+k+s 56,5m² mh alk. 60.354€ vh alk. 150.000€
RT 3h+k+s 71m² mh alk. 72.347€ vh alk. 185.000€
RT 4h+k+s 90m² mh 95.201€ vh 238.000€

Esittely sunnuntaina ja maanantaina klo 17.00-17.30 / Konttila 0400-622 699

Myynti
Huoneistokeskus

Hatanpään Valtatie 11, Tampere puh. 020 780 2300
Taninkatu 2, Tampere puh. 020 780 2200
Kuninkaankatu 23, Tampere puh. 020 780 2340

1Kotisi tekijä

Rakennusliike Markku Haataja Oy

www.kotisittekija.fi